

โรเซ มาร์แตง ดู การ์ด
นักเขียนรางวัลโนเบล ค.ศ. ๑๙๓๗

เพ็ญศิริ เจริญพจน์*

โรเซ มาร์แตง ดู การ์ด
1881-1958

ในบรรดานักเขียนชาวฝรั่งเศส ๑๒ คน ที่ได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรม^๑ โรเซ มาร์แตง ดู การ์ด ผู้ได้รับรางวัลเป็นคนที่ ๖ ต่อจากองรี แบร์กซง จะเป็นนักเขียนที่มีผู้รู้จักน้อยที่สุดทั้งในและนอกประเทศฝรั่งเศสในขณะนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ อองเดร ฌีต^๒ ผู้อำนวยการสำนักพิมพ์ *La Nouvelle Revue Française*^๓ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นปรมาจารย์ของกลุ่มนักเขียนใหม่ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ ต่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ และเป็น

* อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาฝรั่งเศส คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

^๑ รายชื่อนักเขียนรางวัลโนเบล ๑๒ คน ของฝรั่งเศส เรียงตามลำดับตั้งแต่ ค.ศ. 1901-1985 คือ R. Sully Prudhomme (1901) F. Mistral (1904) R. Rolland (1915) A. France (1921) H. Bergson (1927) R. Martin du Gard (1937) A. Gide (1947) F. Mauriac (1952) A. Camus (1957) Saint-John Perse (1960) J.-P. Sartre (1964) C. Simon (1985)

^๒ André Gide เจ้าของบทประพันธ์ *Les Nourritures terrestres* (อาหารแห่งกามฉันท์) ได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมหลัง Roger Martin du Gard เป็นเวลา ๑๐ ปี

^๓ วารสารทางวรรณคดี ก่อตั้งขึ้นในปี ๑๙๐๕ นักเขียนคนสำคัญในกลุ่มได้แก่ André Gide, Henri Ghéon, Léon-Paul Fargue, Jacques Rivière, Alain-Fournier, Valéry Larbaud, Albert Thibaudet, Jean Schlumberger

ที่เข้าใจกันทั่วไปในวงวรรณกรรมว่ามีผลงาน และคุณสมบัติที่น่าจะได้รับการพิจารณาให้ ได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมยิ่งกว่าผู้ใดในปีนั้น

แต่แล้วเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๑๙๓๗ ราชบัณฑิตยสภาสวีเดนก็ประกาศมอบรางวัลให้กับโรเซ มาร์แตง ดู การ์ด “นักเขียนที่ไม่มีใครรู้จัก” ในคำประกาศเกียรติคุณ ราชบัณฑิตยสภาสวีเดนได้กล่าวเน้นถึงความสำคัญของนวนิยายขนาดยาว เรื่อง *Les Thibault* (ตระกูลตีโบลต์) โดยเฉพาะตอนที่ว่าด้วย *L'Été 1914* (ฤดูร้อน ๑๙๑๔) ว่า เป็น “ผลงานสร้างสรรค์ที่ทรงพลังและเปี่ยมไปด้วยคุณค่าทางศิลปะ โดยที่ผู้ประพันธ์สามารถบรรยายความขัดแย้งของมนุษยชาติ และลักษณะการชีวิตมนุษย์ร่วมสมัยได้อย่างพิสดาร เป็นที่ประทับใจยิ่ง” และในวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๑๙๓๗ อันเป็นวันครบรอบมรณกรรมของอัลแบร์ต โนเบล โรเซ มาร์แตง ดู การ์ด ก็ได้เดินทางไปยังกรุงสตอกโฮล์ม เพื่อรับพระราชทานรางวัลโนเบล

สาขาวรรณกรรมจากพระเจ้ากุสตาฟที่ ๕ แห่งสวีเดน ในงานพระราชทานเลี้ยงเพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้รับรางวัลโนเบลสาขาต่าง ๆ ณ ศาลาทอง ในกรุงสตอกโฮล์มนั้น โรเซ มาร์แตง ดู การ์ด ได้กล่าวสุนทรพจน์ที่เรียบง่ายและจับใจตามแบบฉบับอุปนิสัยของเขา และจากสุนทรพจน์นี้เองที่ทำให้เราทราบว่ามาร์แตง ดู การ์ด เป็นนักเขียนที่มีความถ่อมตน และตัวเขาได้รับความประหลาดใจเพียงใดเมื่อได้ทราบผลการพิจารณาคัดเลือกผู้สมควรได้รับรางวัลโนเบลในปีนั้น^๔ มาร์แตง ดู การ์ด ได้ให้คำจำกัดความผลงานเขียนทั้งหมดของเขาว่ามีลักษณะเป็นข้อกระทู้ที่ถ่ายทอด “ความไม่แน่ใจ” “ความสงสัย” ในลัทธิและความเชื่อทุกรูปแบบ และยอมรับว่าตนเป็น “ผู้สังเกตการณ์อิสระ” ที่พยายามจะปลดปล่อยตนเองออกจากกลุ่มอุดมการณ์ทั้งหลายเพื่อพัฒนา “สำนักของปัจเจกบุคคล” ในอันที่จะเข้าถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วย “อิสรภาพในทางความคิด ความเป็นกลาง และความยุติธรรม เท่าที่มนุษย์ปุถุชนจะพึงมีได้”

^๔ “Je suis un peu comme un hibou qu'on a brusquement sorti de son nid pour l'exposer au grand jour, et dont les yeux, habitués à l'ombre sont aveuglés par cette trop éclatante lumière.” (Discours de Stockholm, *La Nouvelle Revue Française* (T. 12 oct.-déc, 1958)

“สำนักของปัจเจกบุคคล” อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มาร์แตง ดู การ์ด พยายามที่จะใช้ชีวิตอย่างสันโดษ เก็บตัวมากที่สุดแม้แต่กับเพื่อนสนิท ทั้งที่จูเลียส กรีน ได้เล่าไว้ใน *บันทึก* ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๑๙๓๑ ว่า “โทรศัพทน์ไปหามาร์แตง ดู การ์ด วันนั้นแต่ไม่มีใครรับสาย ฌีต ซึ่งนั่งอยู่ใกล้ ๆ กล่าวว่ารอสเซ อยู่บ้านอย่างแน่นอน เขาเป็นคนที่น่านับถือมาก รู้จักป้องกันตัวเอง รู้จักที่จะไม่ตอบ “อัลแบร์ต กามูส์ ซึ่งยกย่อง *ตระกูลติโบลต์* ว่าเป็นงานเขียนที่สมบูรณ์แบบที่สุดชิ้นหนึ่งในประวัติการเขียนนวนิยายและเป็น “นวนิยายเรื่องแรกที่นักเขียนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม” (le premier roman engagé) ได้กล่าวไว้ในบทนำผลงานฉบับรวมเล่ม *La Pléiade* ว่าความรักสันโดษและความดื้อมทนของมาร์แตง ดู การ์ด มีมากจนเกือบจะเรียกได้ว่าเกินขีดปกติ “ผมไม่เคยยอมเชื่อมาก่อนเลยว่าศิลปินที่ดื้อมทนนั้นมีจริง แต่เมื่อได้รู้จักมาร์แตง ดู การ์ด แล้ว ความคิดของผมก็เปลี่ยนไป” กามูส์ได้ให้เหตุผลว่าการที่ มาร์แตง ดู การ์ด

รักชีวิตสันโดษนั้นเป็นเพราะต้องการอุทิศเวลาทั้งหมดให้กับงานเขียนแต่เพียงอย่างเดียว ผลงานของมาร์แตง ดู การ์ดจึงเป็นศิลปะบริสุทธิ์ ศิลปะที่เกิดจากความพากเพียร ศิลปะที่ไม่ต้องการความร่ำใจหรือแปลกใหม่เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน หรือเพื่อสร้างคุณลักษณะอย่างใหม่ของวรรณคดี อันกำลังเป็นที่นิยมของวงการในขณะนั้น

ช่วงปี ค.ศ. ๑๙๑๐-๑๙๓๐ เป็นช่วงเวลาที่น่าวิเศษยิ่งที่ก้าวเข้าสู่ความเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ ปอล วาเลรี ประกาศไม่ยอมรับวิธีการดำเนินเรื่องอย่างตรงไปตรงมาประเภท “ภริยาท่านมาร์ควิสเรียกรถและออกเดินทางเวลา ๕ นาฬิกา”^๕ นักเขียนส่วนใหญ่หันมาเน้นในเรื่อง “สุนทรียะของภาษา”^๖ อันมีผลทำให้ทัศนคติเกี่ยวกับ “เนื้อหา” และ “รูปแบบ” ของนวนิยายคลาสสิกเปลี่ยนไป ถึงแม้ว่ามาร์แตง ดู การ์ดจะได้ชื่อว่าเป็นนักเขียนใหญ่ในกลุ่ม *La Nouvelle Revue Française* ซึ่งรับกระแสความคิด “ใหม่” เข้ามาอย่างเต็มรูป แต่มาร์แตง ดู การ์ด มีความเป็น *N.R.F.* ก็

^๕ “La marquise demanda sa voiture et sortit à 5 heures.”

^๖ นักเขียนหลายคนในสมัยนั้น เช่น Colette, Cocteau และ Giraudoux ได้รับสมญาว่าเป็น “กวีร้อยแก้ว”

เฉพาะในหลักการที่ว่า “งานเขียนเป็นงานที่ต้องการความเคร่งครัดและศรัทธาที่แท้จริง” สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับทัศนคติของนวนิยายแล้ว มาร์แตง ดู การ์ต์ แตกต่างจากกลุ่ม *N.R.F.* โดยสิ้นเชิง^๗ เมื่อนักวิจารณ์ รามง แพร่ร็องแตซ ตั้งข้อสังเกตว่ามาร์แตง ดู การ์ต์ ได้รับอิทธิพลทางความคิดจาก ฌีต (courant gidien) ในการเขียน *La Sorrellina*^๘ ซึ่งมีการแสดงอารมณ์เร่าร้อนของตัวละครในลักษณะ “ครอบครัวยุคใหม่ขอประกาศความเกลียดชังของฌีต-นาทานาแอล มาร์แตง ดู การ์ต์ ปฏิเสธคำวิจารณ์ในทันทีโดยกล่าวว่า “ในบรรดาหนังสือที่ผมอ่านเป็นประจำก่อนนอน และคุ้นเคยมากจนกระทั่งกลายมาเป็นแบบฉบับโดยไม่รู้ตัวของผมนั้นไม่เคยปรากฏมีหนังสือเล่มใดของฌีตเลย ตอลสตอย มี เซคอฟ อิบเสน อีเลียต มี แต่ของฌีตไม่มี ไม่มีแม้แต่ “อาหาร” หรือ “บันทึก”

ของเขา”^๙ ผู้ศึกษาจดหมายโต้ตอบระหว่างฌีตและมาร์แตง ดู การ์ต์^{๑๐} จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าถึงแม้ว่านักเขียนทั้งสองคนนี้จะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด และฌีตเองในฐานะ “ผู้นำ” ของวงการวรรณคดีในขณะนั้นก็ได้มีส่วนผลักดันให้มาร์แตง ดู การ์ต์เป็นที่รู้จักในวงการวรรณคดี แต่ทัศนคติในเชิงประพันธ์ของนักเขียนทั้งสองแตกต่างกันเกือบจะในทุกด้าน มาร์แตง ดู การ์ต์ เน้นรูปแบบการเขียนที่หนักแน่น มีเหตุผล ตัวละครมีเลือดเนื้อ ความสมจริง เหมือนกับตัวละครที่แสดงบนเวที มีบทบรรยายฉาก บทวิเคราะห์ และบทสนทนาโต้ตอบที่ทำให้ผู้อ่านเข้าถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครได้อย่างลึกซึ้ง การดำเนินเรื่องเป็นการเรียงลำดับเหตุการณ์ชีวิตตามลำดับเหตุการณ์สังคม ที่เป็นจริง^{๑๑} ภายใต้รูปแบบที่เรียบง่ายและกระชับ การนำเสนอผลงานของมาร์แตง ดู การ์ต์ จึงแตก

^๗ “Il faut se foutre du voisin et des influences ambiantes.”

^๘ ตอนหนึ่งของนวนิยายเรื่อง *ตระกูลดีโบลต์*

^๙ *อาหารแห่งกามฉันทน์* (๑๘๘๖) และ *บันทึก* ของฌีต (๑๘๘๕-๑๘๘๕)

^{๑๐} จดหมายโต้ตอบระหว่าง ฌีต และ มาร์แตง ดู การ์ต์ เริ่มตั้งแต่ปี ๑๘๑๓ จนกระทั่งฌีตสิ้นชีวิตในปี ๑๘๕๑ มีจำนวนประมาณ ๑,๐๐๐ ฉบับ เป็นเอกสารที่มีค่ามากในการวิจารณ์วรรณคดี

^{๑๑} Claude-Edmonde Magny ได้ให้คำจำกัดความนวนิยายของมาร์แตง ดู การ์ต์ ว่าเป็น “นวนิยายเหนือนวนิยาย” ที่สามารถสร้างความสมจริงให้เป็นจริงยิ่งกว่าความจริง

ต่างจาก *Les Faux-Monnayeurs* (คนทำเหรียญปลอม) ของฌีต ซึ่งต้องการแนะนำสิ่งแปลกใหม่ที่เป็น “หนึ่งในพัน”^{๑๒} อันเป็นลักษณะของตัวละครสำคัญเกือบทุกตัวของฌีต ไม่ว่าจะเป็ลล์ฟาคิโอ “ผู้เกิดปีติสุขในการที่ได้ผลักชายที่ไม่รู้จักคนหนึ่งให้ตกธไฟตายด้วยสาเหตุเพียงเนื่องจากชายผู้นั้นมีลักษณะชวนให้คิดว่าชีวิตของเขาไร้ความหมาย” หรือ นาทานาแอล “หนุ่มน้อยผู้รอคอยอาหารแห่งกามฉันท์” ก็ตาม

สำหรับเหตุผลที่ทำให้มาร์แตง ดูการ์ต มีทัศนคติ และวิธีการประพันธ์ที่แตกต่างจากนักเขียนรุ่นเดียวกัน จนถึงขนาดที่มีผู้กล่าวว่า “มาร์แตง ดูการ์ต มีวิธีการเขียนใกล้เคียงกับซาร์ตร์ มากกว่านักเขียนในกลุ่มเดียวกันเสียอีก” นั้น คงจะต้องย้อนกลับไปศึกษาภูมิหลังของมาร์แตง ดูการ์ต จึงจะเข้าใจได้ มาร์แตง ดูการ์ต

เริ่มมี “แวว” ว่าจะเป็นนักเขียนตั้งแต่อายุได้เพียง ๑๐ ปี โดยที่มองเพื่อนร่วมโรงเรียนอายุ ๑๒ ปี ชอบแต่ง “โศกนาฏกรรม” สั้น ๆ ลงใน “สมุดนักเรียนปกสีเทา”^{๑๓} มาร์แตง ดูการ์ต ปฏิบัติตัวเป็นผู้อ่านที่ขื่นชมและนักวิจารณ์ที่ตีมาตลอด^{๑๔} ต่อมาเมื่อเข้าศึกษาในโรงเรียนมัธยมเฟอเนลซึ่งเป็นโรงเรียนคาทอลิก ผลการเรียนอยู่ในขั้นต่ำ บิดาจึงพาไปฝากเรียนกับ หลุยส์ เมลเลอร์โย ซึ่งจบการศึกษาจาก *Ecole Normale Supérieure*^{๑๕} และเป็นเพื่อนร่วมชั้นกับองรี แบร์กซง (เจ้าของรางวัลโนเบล ปี ๑๙๒๗) ฌอง ฌอแรส (ผู้ก่อตั้งพรรคสังคมนิยมแห่งฝรั่งเศส) และ ปอล เตลล์จาร์แกงส์ (ผู้ก่อตั้งกลุ่มนักเขียนแห่งปงตินญี หรือที่รู้จักกันในนามของ *Décades de Pontigny*^{๑๖}) อาจกล่าวได้ว่าชีวิตนักเขียนของมาร์แตง ดูการ์ต ได้รับ

^{๑๒} จากคำพูดของฌีตที่ว่า “Le un sur mille ne retient pas son attention.”

^{๑๓} ที่มาของเรื่อง *Le Cahier gris* (สมุดสีเทา) ตอนแรกของนวนิยายเรื่อง *ตระกูลดีโบลต์*

^{๑๔} มาร์แตง ดูการ์ต ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ในช่วงนี้ไว้ว่า “Ce besoin d’ écrire qui m’a tourmenté toute ma vie, je crois bien qu’ il est né, un soir de printemps, sous l’ envoûtement des oeuvres dramatiques de mon ami Jean.”

^{๑๕} สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มขอว่า “สอบเข้าได้ยากที่สุด” นักเขียนคนสำคัญ ๆ เช่น ฌอง ฌิโรดส์ ฌอง-ปอล ซาร์ตร์ และแม้แต่ประธานาธิบดีจอร์จ ปอมปดู ก็จบการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้

^{๑๖} นักเขียนในกลุ่มนี้จัดการสนทนาทางวรรณคดีที่เมืองปงตินญีเป็นประจำทุกปี ตลอดระยะเวลา ๑๐ วัน (สัปดาห์แห่งปงตินญี)

การปูพื้นฐานจากเมลเลอริโยทั้งหมด เพราะ
 ทุกๆ วันเมลเลอริโยจะกำหนดหัวข้อเรียง
 ความเชิงวิจารณ์ให้ โดยที่มาร์แตง ดู การ์ด
 จะต้องทำโครงเรื่อง (plan) ส่งก่อนทุกครั้ง
 มาร์แตง ดู การ์ด จึงได้เรียนรู้ว่างานเขียน
 นั้นเหมือนกับงานสถาปัตยกรรม นักเขียน
 คือสถาปนิกซึ่งจะต้องกำหนดโครงสร้างที่มั่ง
 คงก่อนดำเนินการ ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๘๘๖
 มาร์แตง ดู การ์ด เข้าศึกษาต่อในวิทยาลัย
 ฌองซง เดอ ซายี โดยเลือกศึกษาวิชาการ
 ประพันธ์และปรัชญา มาร์แตง ดู การ์ด มีความ
 สนุกสนันทสนมและผูกพันกับผู้อำนวยการของ
 วิทยาลัย บาทหลวง มาร์แชล เฮแบร์ท^{๑๖}
 ซึ่งจะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดกับผลงาน
 ของมาร์แตง ดู การ์ด เป็นอย่างมาก ท่าน
 ได้แนะนำให้มาร์แตง ดู การ์ด ซึ่งขณะนั้น
 อายุเพียง ๑๖ ปี อ่านนวนิยายเรื่อง *La*
Guerre et la Paix (สงครามและสันติภาพ)
 ของตอลสตอย มาร์แตง ดู การ์ด กล่าวว่
 การได้ทำความรู้จักกับตอลสตอยในครั้งนั้น
 เป็นเหตุการณ์ที่ประทับใจมากที่สุดในชีวิต
 “ตอลสตอยเป็นนักเขียนคนเดียวที่มีอิทธิพล
 มากที่สุดในการกำหนดอนาคตชีวิตนักเขียน
 ของผม” ความรักวรรณคดีทำให้มาร์แตง ดู

การ์ด มุ่งมั่นที่จะศึกษาต่อจนจบปริญญาตรี
 ทางอักษรศาสตร์ แต่เนื่องจากสอบตกในปี
 ๑๘๘๘ เพราะวิชาการแปลกรีกและละติน
 เป็นเหตุ จึงต้องเปลี่ยนแนวทางการศึกษามา
 สมัครเข้าเรียนใน *Ecole des Chartes* ซึ่ง
 เป็นสถาบันโบราณคดีชั้นสูง ในช่วงนี้มาร์
 แตง ดู การ์ด หันไปให้ความสนใจกับการ
 ศึกษาประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมสมัย
 กลาง และค้นพบว่านอกจากวรรณคดีแล้ว
 วิชาประวัติศาสตร์ก็เป็นอีกวิชาหนึ่งที่ตนชื่นชอบ
 อย่างยิ่ง เป็นวิชาที่ “ก่อให้เกิดระเบียบ
 วินัยทางปัญญาและความคิด” ในปี ๑๘๐๕
 มาร์แตง ดู การ์ด เสนอวิทยานิพนธ์ทางด้าน
 โบราณคดี เรื่อง การศึกษาซากปรักหักพัง
 ของอับเบอี เดอ จูมิเยซ ได้รับปริญญาตรี
 สาขาการอ่านจารึก และเอกสารโบราณ
 (archiviste-paléographe) ประสบการณ์ที่
 ได้จากการศึกษาประวัติศาสตร์และโบราณคดี
 มีผลต่องานเขียนของมาร์แตง ดู การ์ด เป็น
 อย่างมาก จนกระทั่งมีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าถ้า
 มาร์แตง ดู การ์ด ไม่ได้เข้าศึกษาต่อในสถาบัน
 โบราณคดีแห่งชาร์ตส์แล้ว โฉมหน้าของผล
 งานก็คงจะแตกต่างไปจากที่เป็นอยู่อย่างแน
 นอน

^{๑๖} มาร์แตง ดู การ์ดผู้พิชิตเรื่อง ฌอง บาร์วส์ ให้แก่บาทหลวงมาร์แชล เฮแบร์ท

หลังจากจบการศึกษาแล้ว โรเซ มาร์แตง ดู การ์ด ก็อุทิศเวลาทั้งหมดให้กับงานเขียน แต่ดูเหมือนว่าเส้นทางชีวิตของนักเขียนจะไม่ราบรื่นนัก นวนิยายเรื่องแรก *Une Vie de Saint* (ชีวิตนักบุญ) เป็นนวนิยายชีวประวัติพระในนิกายคาทอลิก เริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต มาร์แตง ดู การ์ด เขียนเสร็จใน ค.ศ. ๑๘๐๘ เมื่ออายุได้ ๒๗ ปี ใช้เวลาเขียนทั้งสิ้น ๑๘ เดือน แต่เมื่อลองอ่านบางบทบางตอนให้เพื่อนสนิทคนหนึ่งฟัง ก็ตัดสินใจว่า “การล้มเลิกงานชิ้นนี้เป็นทางออกที่ฉลาดที่สุด” มาร์แตง ดู การ์ด เริ่มลงมือเขียนนวนิยายเรื่องที่สอง *Devenir* (ชีวิตที่จะเป็น) โดยแบ่งเนื้อหาเป็น ๓ ช่วง ตามขั้นตอนชีวิตซึ่งตัวเอกของเรื่อง อองเทร มาเซอแรลด์ เป็นผู้กำหนด คือ ทั้งความปรารถนา (*Vouloir*) ทำให้สำเร็จ (*Réaliser*) และเผชิญชีวิต (*Vivre*) อองเทร มาเซอแรลด์ มาจากตระกูลชนชั้นกลางที่มีฐานะมั่งคั่งและมีฝีมือที่จะเป็นนักเขียนมีชื่อเช่นเดียวกับมาร์แตง ดู การ์ด แต่มาเซอแรลด์ต้องประสบความล้มเหลวทุกขั้นตอนชีวิตเนื่องจากความขัดแย้งภายในอุปนิสัยของตนเอง มาร์แตง ดู การ์ด กล่าว

ถึงจุดประสงค์ในการแตงนวนิยายเรื่องนี้ว่า “ถ้าผมสามารถวาดภาพ นักเขียนที่ล้มเหลวได้สำเร็จ ก็แสดงว่าผมอาจจะไม่ต้องประสบชะตากรรมเดียวกันกับตัวละครของผม” มาร์แตง ดู การ์ด อาจจะไม่ประสบชะตากรรมอย่างเดียวกันกับมาเซอแรลด์ก็จริง แต่ผลงานเรื่องนี้ก็ยังห่างไกลความสำเร็จอยู่มาก สำนักพิมพ์ Ollendorf รับพิมพ์ *Devenir* อย่างไม่ค่อยจะเต็มใจนัก เพราะผู้เขียนต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการพิมพ์ทั้งหมด (*à compte d'auteur*) ด้วยความอุตสาหะและความตั้งใจอันเด็ดเดี่ยว มาร์แตง ดู การ์ด ตัดสินใจเขียนนวนิยายเรื่องที่สาม ใน ค.ศ. ๑๘๑๑ *Marise* (มาริส) เป็นนวนิยายชีวประวัติของหญิงสาวคนหนึ่งซึ่งมี “สัญชาตญาณ ความฉลาด และความอ่อนแอ” ผสมผสานอยู่ในเวลาเดียวกัน ลักษณะการดำเนินเรื่องเป็นไปเช่นเดียวกับเรื่องแรก ๆ ต่างกันเฉพาะตรงที่มาริสเลือกจบทางชีวิตด้วยตนเองเท่านั้น ถึงแม้มาร์แตง ดู การ์ด จะลงความเห็นว่า เป็นนวนิยายที่ไม่ได้มาตรฐาน (*pages médiocres*) และต่อมาได้ขอให้สำนักพิมพ์ Grasset ทำลายต้นฉบับพิมพ์เสียทั้งหมดก็

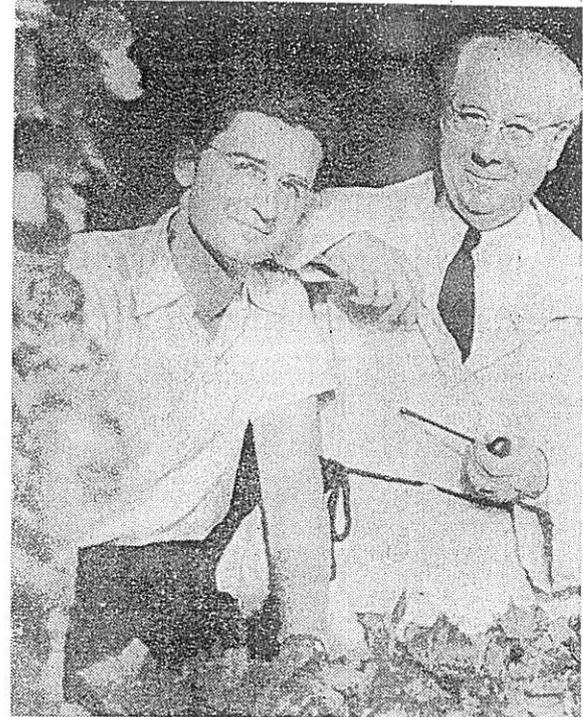
ตาม^{๑๘} แต่นักวิจารณ์หลายคนลงความเห็นว่ามีหลายตอนที่มาร์แตง ดู การ์ต์ สามารถบรรยายความรู้สึกและอารมณ์ของผู้หญิงคนหนึ่งได้อย่างจับใจโดยเฉพาะจากของ มาร์ริส ผู้หมกความเชื่อมั่นและศรัทธาที่มีต่อชีวิตและพระเจ้า “ผู้ให้ชีวิต” เมื่อซิสเตอร์ของเจดิกกล่าวว่า “ความดีอยู่ในตัวของเรา ขึ้นอยู่กับว่าเราจะ เลือกลง หรือไม่” มาร์ริสเริ่มมีสำนึกที่เป็นปฏิปักษ์ เธอทบทวนชีวิตที่ไร้ “สารัตถะ” และพบว่าไม่ยากนักที่จะให้อิสระภาพแก่ตนเอง “เพียงแต่ขยับตัวนิดเดียว ยกมือขึ้นจรดปากก็เท่านั้น”

ถึงแม้ว่านวนิยายเรื่องแรก ๆ ของ มาร์แตง ดู การ์ต์ จะไม่ได้รับการต้อนรับจากผู้อ่านเท่าที่ควร แต่ก็นับเป็นก้าวสำคัญในการ “แสวงหา” แนวทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จอันแท้จริง ในช่วงที่สองของชีวิตการประพันธ์ มาร์แตง ดู การ์ต์ยังคงยึดแนวทางการสร้างตัวละครประเภทเดิม แต่ได้ขยายขอบเขตเรื่อง “ให้ไศกนาฏกรรมของชีวิตหนึ่งต้องผูกพันกับไศกนาฏกรรมของหลายชีวิตอันมีประวัติศาสตร์ของสังคมเป็นตัวกำหนด” *Jean Barois* (มอง บารัวส์) เป็น

นวนิยายเรื่องแรกที่เราจะเรียกได้ว่าประสบความสำเร็จ มาร์แตง ดู การ์ต์ ใช้เวลาเขียนอยู่นานถึง ๓ ปี และเขียนจบในปี ๑๙๑๓ “บารัวส์เป็นผลจากการทำงานอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา ๓ ปี ๑๐ ปีของการจดบันทึกประจำวัน ตัดข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ และจัดประเภทข้อมูล ไม่มี ปัญหา สังคมใดแม้แต่ปัญหาเดียวที่จะไม่ถูกกล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้” มอง บารัวส์ ตัวเอกของเรื่องเป็นอีกผู้หนึ่งต่อจากมาร์ริส และ อองเดร มาเซอร์เรลล์ที่ต้องประสบปัญหา “ความขัดแย้งของจิตสำนึก” ชีวิตของมองถูกคุกคามตั้งแต่อายุยังน้อยด้วยโรคหลอดเลือดอักเสบเรื้อรัง แต่เนื่องจากได้รับการอบรมทางศาสนาอย่างเคร่งครัดจาก “ผู้หญิงในตระกูล” เด็กชายมองจึงมีศรัทธาต่อพระเจ้า โลกเบื้องบน และยอมรับแม้แต่ความตาย บิดาซึ่งเป็นหมอมะและไม่เลื่อมใสศาสนา ได้สอนให้บุตรชายเข้าใจว่า “ความสำคัญไม่ได้อยู่ที่ความตาย แต่อยู่ที่ชีวิต” และแนะนำให้มองมองเฉพาะความเป็นจริง “รักธรรมชาติ ท้องฟ้า สีสัน และการกระทำของตน แทนที่จะหลับตาฝันอย่างมีความสุขถึงโลกเบื้องบน” เด็กชายมองหาย

^{๑๘} คงเหลืออยู่เพียง ๒ ฉบับในชื่อเรื่อง *L'Une de nous* (ผู้หญิงอย่างเรา ๆ คนหนึ่ง) ที่ไม่ถูกทำลาย ทหอสมุดแห่งชาติ กรุงปารีส

จากโรคร้ายและเริ่มมี “ความสงสัย” ใน ลัทธิความเชื่อทางศาสนา การศึกษาวิชา แพทย์และชีววิทยา ที่ได้รับในระยะต่อมาทำให้ผมงงง “ศรัทธา” และต้องการที่จะ “ปลดปล่อยตนเอง”^{๑๕} เพราะเกิดความเชื่อ ว่า “ความเข้าใจหลักวิทยาศาสตร์และการ ดำรงชีวิตในจักรวาล เป็นทางเดียวเท่านั้นที่ จะนำไปสู่สัจจะ” ผมองจัดตั้งวารสาร *Le Semeur* (ผู้หว่านเมล็ดพืชแห่งความคิด) ซึ่งเป็นวารสารปรัชญาและสังคมวิทยา โจมตี ความเชื่ออย่างมลายทางศาสนา เข้าร่วมเป็น ฝ่ายเอมิล โซลา ในคดีเดรย์ฟุส^{๒๐} และแสดง ตัวเป็นปฏิปักษ์กับฝ่ายศาสนาอย่างเปิดเผย แต่ แล้ววันหนึ่งหลังจากการแสดงปาฐกถาโจมตี ศาสนาครั้งใหญ่ที่โทรคาเดโรได้ไม่นาน ขณะ ที่กำลังเดินทางไปยัง *Le Semeur* รถเสีย กำลังเผชิญหน้ากับความตายนั้น ผมองได้หลุก

มาร์แตง ดู การ์ด กับ หลานชาย

จิ้งหะ ผมองมองเห็นขบวนรถรางวิ่งพุ่งตรง เข้ามาอย่างรวดเร็ว ในช่วงวินาทีที่เข้าใจว่า

^{๑๕} มาร์แตง ดู การ์ด เคยคิดที่จะตั้งชื่อนวนิยายเรื่องนั้นว่า *S' Affranchir* (ปลดปล่อย)

^{๒๐} *Affaire Dreyfus* คดีเดรย์ฟุสเริ่มขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๙๔ เมื่อดีเรย์ฟุส นายทหารฝรั่งเศสเชื้อชาติยิว ประจำกองบัญชาการทหารสูงสุด ถูกศาลทหารตัดสินอย่างไม่เป็นธรรมว่าเป็นจารชนและให้เนรเทศไปอยู่ที่เกาะเดวิลในกืออานา คดีนี้ต่อมาได้บานปลายกลายเป็นคดีการเมืองที่แบ่งประเทศออกเป็น ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเป็นพวกผู้รักชาติ (นายทหารในกองทัพ ผู้นับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกส่วนใหญ่) ยืนยันว่าเดรย์ฟุสผิดจริง อีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้เชื่อในลัทธิมนุษยชน (พรรคสังคมนิยม นักหนังสือพิมพ์และนักเขียนหัวรุนแรงเช่น Anatole France Péguy และ Zola) ยืนยันว่าเดรย์ฟุสเป็นผู้บริสุทธิ์ โซลา เขียนจดหมายเปิดผนึกประท้วงจนวนการยุติธรรมในหนังสือพิมพ์ *L' Aurore* จนต้นจดหมายด้วยประโยค *J' accuse....* (ข้าพเจ้าขอกล่าวโทษ....) อันมีชื่อเสียง และด้วยวิธีการอันชาญฉลาด โซลาสามารถทำให้มีการพิจารณาใหม่อีกครั้ง ในศาลประชาชน ในฐานะที่เป็นคดีโซลา ในที่สุดเดรย์ฟุส พ้นข้อกล่าวหา และกลับเข้าประจำตำแหน่งเดิม ใน ค.ศ. ๑๙๐๖ นับเป็นคดีที่ขุดเขือที่สุด กินเวลาดัง ๑๒ ปี

ใ
:
ใ
ง
ช
ง
ย
ช

ปากออกไปโดยไม่รู้ตัวว่า “ข้าฯ ขอคารวะ องค์พระแม่มารี ผู้เยี่ยมไปทั่วพระเมตตา”^{๒๑} อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นทำให้ผมต้องหวนกลับมา ทบทวนสำนึกของตนตั้งแต่วัยเด็ก ถึงแม้จะ เข้าใจแจ่มแจ้งว่า “ความกลัวไม่ใช่ศรัทธา” แต่ผมก็ยังยอมรับว่าความเชื่อทางศาสนาที่ยัง รากฝังลึกอยู่ในจิตใจ และถึงแม้ศาสนาจะเป็น “ความหลง” แต่ก็เป็น “ความหลง” ที่จำเป็น สำหรับผู้ศรัทธามากกว่า “ความจริง” ที่เป็นทุกซ์

บทสุดท้ายของ *มอง บาร์วส์* จบลง ด้วยความ “ลึ้มเหลว” เช่นเดียวกับนวนิยาย ทุกเรื่องของมาร์แตง ดู การ์ด *มอง ไนวัย* ชราซึ่งถูกโรคภัยเบียดเบียนย้อนกลับไปหา เซซิลภรรยาผู้เคร่งศาสนาและกลับเป็นคริสต ศาสนิกชนอีกครั้ง. แต่ความลึ้มเหลวของตัว ละครกลับกลายเป็นความสำเร็จอย่างยิ่งของ นวนิยาย เพราะบทสุดท้ายซึ่งแสดงความรัก

แย้งในจิตสำนึก ความเสื่อมทั้งกายและใจ วาระสุดท้ายของผู้ที่เชื่อมั่นในหลักตรรกวิทยา มาเกือบตลอดชีวิตนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็น ตอนที่เด่นที่สุดของนวนิยายเรื่องนี้^{๒๒} อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่า *มอง บาร์วส์* จะเป็น นวนิยายเรื่องแรกที่มีผู้อ่านอย่างกว้างขวาง แต่ความนิยมก็ยังไม่เป็นเอกฉันท์ แบร์นาร์ด กราสเสต์ซึ่งเคยสัญญาว่าจะรับพิมพ์นวนิยาย เรื่องต่อไปของมาร์แตง ดู การ์ด โดยรับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายทั้งหมด ไม่ปฏิเสธที่จะรับ พิมพ์ก็จริง แต่ให้ความเห็นว่าเป็นงานที่ “ลึ้มเหลวโดยสิ้นเชิง ผมกล้าทำว่าไม่มีผู้อ่าน คนไหนจะสามารถอ่านได้ถึงร้อยหน้า”^{๒๓} คำวิจารณ์ของกราสเสต์สร้างความผิดหวัง อย่างรุนแรงให้แก่มาร์แตง ดู การ์ด แต่แล้ว โดยบังเอิญ หลังจากนั้นเพียงหนึ่งสัปดาห์ มาร์แตง ดู การ์ด ก็ได้พบกับกาสตง กัลลิ มาร์ด เจ้าของสำนักพิมพ์ กัลลิมาร์ด ซึ่ง

^{๒๑} Je vous salue, Marie, pleine de graces.....บทสวดมนต์สรรเสริญพระนางมาเรียในศาสนา คริสต์นิกายคาทอลิก

^{๒๒} มาร์แตง ดู การ์ด กล่าวไว้ใน *บันทึกความทรงจำ* ว่า “ผมวิเคราะห์สุขภาพที่ค่อย ๆ เสื่อมโทรมทั้งกายและใจ ของมอง บาร์วส์ ในวัยชราอย่างละเอียดและด้วยความพอใจเป็นที่สุด นำแปลกที่ว่า ข้อความเหล่านั้นเขียน โดยผู้ที่มีความสุข แข็งแรง มีศรัทธาต่ออนาคต พอใจที่ได้ใช้ชีวิตแต่ละวัน และเพิ่งจะมีอายุได้เพียง ๓๐ ปี”

^{๒๓} คำวิจารณ์ของกราสเสต์ ไม่ใช่เรื่องแปลก เพราะสำนักพิมพ์กราสเสต์ในขณะนั้นรับพิมพ์ผลงานทุกเรื่อง ของ ฌีโรดส์ ซึ่งมี “ลูกเล่น” ที่แตกต่างจากมาร์แตง ดู การ์ด อย่างสิ้นเชิง

เคยเป็นเพื่อนร่วมโรงเรียนกันมาก่อน กัลลิ
มาร์คเป็นสมาชิกในกลุ่ม *N.R.F.* หรือที่
เรียกกันว่า “la bande à Gide” กัลลิมาร์ค
รับที่จะนำต้นฉบับไปให้สมาชิกคนอื่นในกลุ่ม
ลองอ่านดู ฌอง ซลุมแบร์เชร์ เป็นคนแรก
ที่ได้อ่านและพอใจ “ผลงานของนักเขียนที่
ไม่มีใครรู้จัก” ผู้นี้อย่างยิ่ง ถึงกับส่งต่อไป
ให้ฌิดี กูแควร์วิลล์ ฌิดีโทรเลขตอบกลับ
มาว่า “ลงมือพิมพ์ทันทีโดยไม่ต้องลังเล”
ผู้ที่อยู่ในวงการวรรณคดีมักจะทำเหตุการณ์
ช่วงนี้ได้ว่า ฌิดี ในฐานะผู้นำกลุ่ม *N.R.F.*
ได้เคยปฏิเสธไม่รับพิมพ์นวนิยายเรื่อง *A la
recherche du temps perdu* (การแสวง
หาเวลาที่สูญไป) ของมาร์แซล พรูสต์
ทำให้พรูสต์ต้องไปขอพิมพ์ที่สำนักพิมพ์
กราสส์ท์ โดยยินยอมออกค่าใช้จ่ายเองทั้ง
หมด (à compte d’auteur) การที่ฌิดี
ยอมรับผลงานของมาร์แตง กู การ์ต จึงเป็น
จุดเริ่มต้นของชีวิตการประพันธ์ที่แท้จริง
มาร์แตง กู การ์ต ได้มีโอกาสทำความรู้จัก
กับนักเขียนชั้นนำของกลุ่ม *N.R.F.* เช่น
ฌิดี ซลุมแบร์เชร์ และ ฌาค โกโป โดย

เฉพาะกับโกโป ซึ่งต่อมาได้เป็นผู้ก่อตั้งโรง
ละคร *Le Vieux Colombier* ขึ้นในกรุง
ปารีสนั้น หลุยส์ จูเวท์^{๒๔} ผู้ช่วยคนสำคัญ
ของโกโปขนานนามว่า “คู่แฝดที่แยกไม่ได้”
(les inséparables) ในช่วงเวลานี้เองที่
มาร์แตง กู การ์ต แต่งบทละครเรื่องแรก
Le Testament du père Leleu (พินัย
กรรมของผู้เฒ่าเลอเลอ) ซึ่งเป็นบททดลอง
ชีวิตชาวนา แสดงที่โรงละครวิเยอร์ โกลอม
บิเยร์ เป็นครั้งแรก ในเดือนกุมภาพันธ์
๑๙๑๔

ช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๔-๑๙๑๘
เป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในประ
วัติศาสตร์และชีวิตการประพันธ์ของมาร์แตง
กู การ์ต วันที่ ๒ สิงหาคม ๑๙๑๔ ฝรั่งเศส
ประกาศเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ ๑ และมีคำ
สั่งให้ระดมพลทั่วประเทศ (mobilisation
générale) มาร์แตง กู การ์ต ได้รับคำสั่ง
ให้เข้าเป็นทหารประจำกองทหารม้า มีหน้าที่
ขนส่งสัมภาระและเสบียงอาหารตลอดระยะ
เวลา ๔ ปี จนกระทั่งสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่
๑ สภาพชีวิตอันสับสนของกรุงปารีสใน

^{๒๔} Louis Jovet เป็นนักแสดงที่มีชื่อเสียง เคยรับบท Dr. Knock ในเรื่อง *คนอก* ของ ฌูลส์ โรแมง
และ Hector ในเรื่อง *สงครามเมืองทรอยจะไม่เกิดขึ้น* ของ ฌีโรดส์ และต่อมาได้ชื่อว่าเป็นผู้กำกับละคร
ที่มี “ฝีมือ” มากที่สุดในช่วงระหว่างสงครามโลกทั้งสองครั้ง

วันระดมพล ภาพสถานีรถไฟที่เต็มไปด้วยทหารในเครื่องแบบ และความร้อนระอุของบรรยากาศ มาร์แตง ดู การ์ด ได้ถ่ายทอดไว้อย่างละเอียดประณีตใน *ฤดูร้อน ๑๘๑๔* อันเป็นบทประพันธ์ที่ได้รับการยกย่องจากราชบัณฑิตยสภาสวีเดนว่าเป็น “ผลงานสร้างสรรค์ที่ทรงพลังและเปี่ยมไปด้วยคุณค่าทางศิลปะ” ความสำคัญของ *ฤดูร้อน ๑๘๑๔* ดูจะมีมากจนกระทั่งผู้อ่านเกือบจะลืมไปว่า *ฤดูร้อน ๑๘๑๔* เป็นเพียง “ตอนหนึ่ง” ในจำนวน “สิบเอ็ดตอน” ของนวนิยายขนาดยาว *ตระกูลท็โบลต์* และเมื่อราชบัณฑิตยสภาสวีเดน ประกาศชื่อผู้สมควรได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรม เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๑๙๓๗ นั้น มาร์แตง ดู การ์ด กำลังเขียน *Epilogue* (บทส่งท้าย) อันเป็นตอนจบของเรื่อง นับเป็นครั้งแรกที่ราชบัณฑิตยสภาสวีเดนมอบรางวัลให้กับนวนิยายที่ยัง “เขียนไม่จบ”

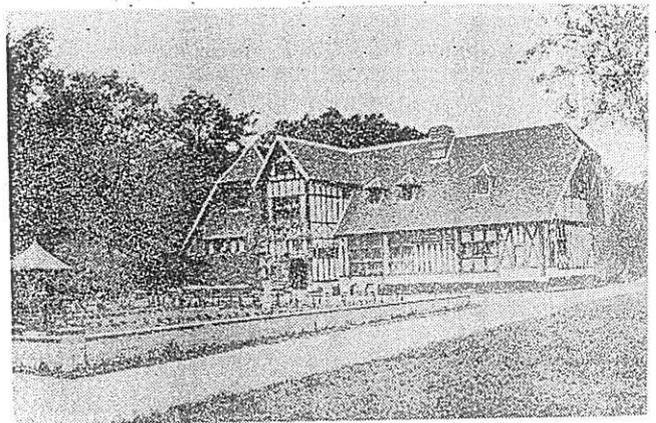
อันที่จริงแล้ว มาร์แตง ดู การ์ด

มิได้มีความประสงค์ที่จะหวนกลับมาใช้ประวัติศาสตร์เป็นวัตถุดิบในการเขียนนวนิยายเรื่องนี้แต่ประการใด บทเรียนจาก *มองบราวส์* ซึ่งได้รับการวิจารณ์ว่าเป็น “เอกสารทางประวัติศาสตร์และปรัชญา” มากกว่าที่จะเป็น “นวนิยาย” ทำให้มาร์แตง ดู การ์ดต้องพิจารณาทบทวนเทคนิคการประพันธ์ของตนอีกครั้งและระมัดระวังที่จะมิให้ได้รับสมญาว่าเป็น “นักเขียนจดหมายเหตุ” อีกนอกจากนั้นมาร์แตง ดู การ์ด ยังตระหนักดีว่าความสามารถของตนอยู่ที่การ “ให้ชีวิต” ตัวละคร มิใช่การแสดงออกทางด้านความคิดและปรัชญาหรือการเมืองแต่อย่างใด^{๒๕} ดังนั้นโครงเรื่องในระยะแรกของ *ตระกูลท็โบลต์* จึงเป็นเพียง “เรื่องของพี่น้องสองคนซึ่งมีอุปนิสัยแตกต่างกันทุกประการ” มาร์แตง ดู การ์ด ร่างโครงเรื่องอย่างคร่าว ๆ เสร็จและส่งให้ฉีกอ่านใน ค.ศ. ๑๘๒๐ ซึ่งฉีกก็ลงความเห็นว่าจะเหมาะสมกับ “ความสามารถ” ของมาร์แตง ดู การ์ด ทุกประการ^{๒๖} มาร์แตง

^{๒๕} “ผมรู้ว่า ความสามารถของผมไม่ได้อยู่ที่การแสดงออกทางความคิด แต่อยู่ที่การถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรมของตัวละครที่เป็นมนุษย์ปูลูชน ความฉลาดของผม ถ้างงเออมี ก็เป็นความฉลาดที่เกิดจากสัมผัสทางอารมณ์ ไม่ใช่จากเหตุผล ผมเป็นเพียงนักเขียนนวนิยาย ไม่ใช่ นักปรัชญาหรือนักสังคมวิทยา เป็นเพียงผู้เรียบเรียงอารมณ์ ไม่ใช่ผู้เรียบเรียงความคิด”

^{๒๖} “Tout à fait dans vos cordes.”

คู การ์ด ตั้งใจจะให้ *ตระกูลติโบลต์* เป็นนวนิยายที่สำคัญและสมบูรณ์แบบที่สุด^{๒๖} จึงได้ย้ายไปพำนักอยู่ที่คฤหาสน์ Verger d'Augy อันเป็นที่สงบ กล่าวกันว่ามาร์แตง คู การ์ดได้นำโต๊ะทุกตัวในบ้านมารวมไว้ด้วยกันในห้องที่ใหญ่ที่สุด เพื่อวางเรียงบัตรข้อมูลตามลำดับในโครงเรื่อง “ไม่มีข้อความใดประโยคใดที่จะไม่เคยเห็นมาก่อนลงมือเขียน” ข้อมูล “มหาศาล” เหล่านี้เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวละครในเรื่องโดยเฉพาะ แตกต่างจากข้อมูลที่ใช้ในการเขียน *ฌอง บาร์วีส* ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเอกสารที่เกี่ยวกับคดีเจริญฟูส และปัญหาความขัดแย้งทางศาสนาทางสัน นอกจากนี้เนื้อเรื่องในแต่ละตอนก็ยังคงเกี่ยวเนื่องกับตระกูลติโบลต์และตระกูล ฟงตานงอย่างแน่นแฟ้น เริ่มตั้งแต่จดหมายโต้ตอบใน “สมุดปกสีเทา” อันเป็นต้นเหตุให้ ฌาคติโบลต์ ถูกกล่าวหาว่ามีความสัมพันธ์ “เกินปกติ” กับดาเนียล เดอ ฟงตานง เพื่อนร่วมโรงเรียน ผู้มาจากตระกูลโปรแตสแตนท์ จนกระทั่งต้องหนีออกจากโรงเรียน บิคาซึ่งเป็นคาทอลิกที่เคร่งครัด จึงส่งไปอยู่ในโรง

สถานที่เขียน *ฌอง บาร์วีส* และส่วนหนึ่งของตระกูลติโบลต์

เรียนคตินิสัย องตวนซึ่งเป็นนักเรียนแพทย์ อยู่ในขณะนั้นได้หาทางให้บิดายอมอนุญาตให้ฌาคออกจากโรงเรียนคตินิสัย องตวนเริ่มชีวิตแพทย์และมี “สำนักลับผิดชอบในชีวิตมนุษย์อย่างเต็มเปี่ยม” ความรักขององตวนที่มีต่อราเชล หญิงสาวผู้รัก “อิสราฟา” ทำให้ทัศนคติของชนชั้นกลางผู้ได้รับการอบรมอย่างเคร่งครัดเปลี่ยนไป ส่วนฌาคสอบเข้าสถาบันการศึกษาชั้นสูง (Ecole Normale Supérieure) ได้ แต่เนื่องจากความสับสนทางอารมณ์ ความต้องการ “ปลดปล่อย” ตนเอง และความผิดหวังที่ได้พบว่าฌาคิครุฑอาจารย์ผู้สอนวิชาวรรณคดี นักพูดและนักเขียนผู้ปราดเปรื่องมีความคิดกว้างไกลที่ตน

^{๒๖} “เพื่อที่จะเขียนงานที่มีคุณค่า ก็จะต้องสมมติตัวเองเป็นเอกเทศในช่วงขณะหนึ่ง และตั้งความคิดว่าจะลงมือเขียนเฟาสท์” (จาก *บันทึกความทรงจำ* ของ มาร์แตง คู การ์ด) นวนิยายเรื่อง *ตระกูลติโบลต์* ได้รับรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมของมหานครปารีส (Grand Prix littéraire de la Ville de Paris) ก่อนการประกาศผลรางวัลโนเบลหนึ่งเดือน

ถือเป็น “รูปเคารพ” นั้น ในชีวิตจริงเป็นคน “อ่อนแอ ความคิดคับแคบ ไม่มีประโยชน์ต่อผู้อื่นและแม้แต่ตนเอง” ฉากจึงได้ตัดสินใจหนีออกจากบ้านอีกครั้ง ทุกคนเข้าใจว่าฉากฆ่าตัวตาย จนกระทั่งวันหนึ่งของตนเองได้อ่านเรื่องสั้น *La Sorellina* (น้องสาว)^{๒๘} ในวารสารสวิส เขียนโดย แจ็ค บอลท์ ซึ่ง เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรักของกิวเซปป์ ซิ บิด และอันแนตตา ณ วิลลา ลูนาโคโร ของตนเองได้โดยไม่ยากนักว่าตัวละครในชื่ออิตาเลียนเหล่านี้ก็คือ ฉาก เจนนี่ เทอ ฟงทาแนง และมิเชล น้องสาวบุญธรรมของตนในระหว่างพักร้อนที่ Maisons Laffitte นั้นเอง องตนเองจึงได้ออกติดตามจนพบฉาก ซึ่งเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การปฏิวัตินานาชาติอยู่ในสวิสเซอร์แลนด์ และได้ขอร้องให้ฉากกลับกรุงปารีสก่อนที่บิดาจะสิ้นชีวิตเพียงไม่กี่วัน

เนื่องจากโครงเรื่อง *ตระกูลติโบลต์* วางไว้นานมาก มาร์แตง ดู การ์ต์ จึงได้ตัดสิน

ใจแบ่งพิมพ์ทีละตอน เรื่อง *La Mort du père* (มรดกกรรมของบิดา) พิมพ์เสร็จในปี ๑๙๒๙ ในระหว่างที่กำลังเขียนตอนต่อไปนั้น มาร์แตง ดู การ์ต์ ประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์อย่างร้ายแรง เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๑๙๓๑ ต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลถึง ๒ เดือน มาร์แตง ดู การ์ต์ เกิดความรู้สึกว่า “ชีวิตมนุษย์เป็นสิ่งประหลาด ความผิดพลาดเพียงเล็กน้อยก็อาจทำให้สิ้นสลดลงได้” และเริ่มวิตกกังวลจนนิยายส่วนที่เหลืออีกประมาณ ๒๐ ตอน ซึ่งเมื่อพิจารณาโครงเรื่องใหม่อีกครั้ง แล้วดูก่อน ข้าง จะยึดเยื้อ ตัวละครขาด “ลักษณะพิเศษ” (le caractère exceptionnel du héros) ที่จำเป็นสำหรับนวนิยายขนาดยาว นอกจากนั้นการวางโครงเรื่องล่วงหน้าไปในอนาคตถึง ๑๐ ปี (ฌอง-ปอล ซึ่งจะเป็นตัวเอกต่อจากฉากตามโครงเรื่องเดิม เพิ่งมีอายุได้ ๑๕ ปี ในปี ๑๙๓๑) ยังอาจก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องความสมจริง เพราะอาจมีเหตุการณ์การเมืองเกิดขึ้นในระหว่างนั้น และมี

^{๒๘} นอกจากจะเป็นข้อดีในเชิงประพันธ์ทำให้ผู้อ่านทราบเหตุการณ์ย้อนหลังแล้ว *La Sorellina* ยังทำให้เนื้อหาของเรื่องเบาบาง ไพเราะ และมีลึกลับทำให้นักวิจารณ์เข้าใจว่าได้รับอิทธิพลจาก *อาหารแห่งกามลึกลับ* ของฌีต ตัวอย่างที่ขกมาเป็นตอนที่ฉากรำพึงถึง “ความเกลียด” บิดาผู้เคร่งครัด “Son père. Les sentiments de Giuseppe pour ce père. Inaccessible coin de son âme, buisson d'épines, brûlure. Des années d'idolâtrie inconsciente, enragée, rétive. Tous les élans naturels rebutés. Vingt ans, avant de s'être résigné à la haine. Vingt ans, avant d'avoir compris qu'il fallait bien haïr. De plein coeur, haïr.”

ผลทำให้เนื้อเรื่องขาดความสมจริงได้ ทั้งนี้ มาร์แตง ดู การ์ต์ จึงตัดสินใจเปลี่ยนโครงเรื่องใหม่ โดยให้ฉากภายในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ ขณะที่แจกโบป्लीวต่อต้านสงครามในแนวรบฝรั่งเศส-เยอรมัน ส่วนของทวนเสี่ยชีวิตจากแกสพิซ เมื่อสิ้นสุดสงครามในปี ๑๙๑๘ และเพื่อมิให้ต้องเกิดความลังเลในการตัดสินใจครั้งนี้ มาร์แตง ดู การ์ต์ ได้เผาทำลายต้นฉบับและโครงเรื่องที่เขียนไว้เดิมทั้งหมด

การเปลี่ยนแปลงโครงเรื่องอย่างกระทันหัน โดยให้ตัวละครเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ในขณะที่เนื้อเรื่องหกตอนแรกของนวนิยายพิมพ์ออกสู่สายตาประชาชนแล้ว ก่อให้เกิดปัญหาบางประการ มาร์แตง ดู การ์ต์ยอมรับว่าช่วงระยะเวลา ๓ ปี ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๓๓-๑๙๓๖ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เขียน *ฤดูร้อน ๑๙๑๔* นั้น ประสบความยากลำบากที่สุดในชีวิตการประพันธ์ และมีหลายครั้งที่ทำให้เกือบจะเลิกล้มความคิดนี้ ปัญหาประการแรกมาจากความไม่ต่อเนื่องของโครงสร้างเนื้อหาของ *ฤดูร้อน ๑๙๑๔* ซึ่งมีความยาวถึง ๓ ตอน ดู “หนา” และ “หนัก” ไปด้วย “บทสนทนาทางความคิด” เมื่อเปรียบเทียบกับภาพชีวิตอันกระฉ่างชัดของเนื้อหาในภาค

แรก นอกจากนั้นมาร์แตง ดู การ์ต์ ยังไม่แน่ใจว่าตนเองมีประสบการณ์ทางการเมืองเพียงพอที่จะสร้างบรรยากาศเดือนวิฤตที่จะพาไปสู่สงครามโลกครั้งที่ ๑ ได้สมจริงหรือไม่อย่างไรก็ตาม สำนึกในความเป็นนักประวัติศาสตร์ที่ดีของมาร์แตง ดู การ์ต์ ทำให้ขจัดปัญหานี้ไปได้ ข้อมูลทุกอย่างที่ปรากฏใน *ฤดูร้อน ๑๙๑๔* ไม่ว่าจะป็นในสำนักงานองค์การสันติภาพนานาชาติ การเดินขบวนในท้องถนน หรือการลอบสังหารฌอง ฌองเรส ผู้นำพรรคสังคมนิยม ล้วนเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง มาร์แตง ดู การ์ต์ ให้ความเอาใจใส่แม้แต่ในรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพ ดินฟ้าอากาศของแต่ละวัน และในส่วนที่เกี่ยวกับตัวละครเอกนั้น มาร์แตง ดู การ์ต์ ประสบความสำเร็จในการใช้ฉาก^{๒๕} เป็นแกนกลางพาตัวละครทุกตัวก้าวไปสู่ “โศกนาฏกรรมร่วม” พร้อม ๆ กัน แต่ด้วยปฏิกิริยาที่แตกต่างกัน ฉากผู้มีส่วนเป็นปฏิปักษ์กับทุกสิ่งที่อยู่รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ศาสนา ความรัก หรือแม้แต่ชีวิต กลับฝากความหวังครั้งสุดท้ายไว้กับมนุษยชาติ ฉากยอมตายเพื่ออุดมคติ ทั้ ๆ ที่รู้ว่าการกระทำของตน ในการแจกโบป्लीว โฆษ ณาชวณเชื้อให้ทหารฝรั่งเศส และเยอรมันทั้งอาวรุณนั้น เป็น

^{๒๕} กามูตี กล่าวขย่งว่า ฉาก เป็นตัวละคร “วัยรุ่น” ที่สร้างได้สวยงามที่สุดของนวนิยายฝรั่งเศส

“วีรกรรม” ที่ไร้ประโยชน์ ส่วนของทวน “ผู้รักชีวิต” แต่รู้ข้อจำกัดของมนุษยชาติ ไม่เชื่อว่า “การปฏิวัติใด ๆ จะสามารถเปลี่ยนแปลงสังคมได้” การตายของฌาคจึงเป็น “อัตวินิบาตกรรม” ที่ไร้ประโยชน์ กระจกกลติโบลต์ จบลงด้วยบันทึกรประจำวันของ ทวนขณะที่เฝ้ามองตัวเองตายไปอย่างช้าๆ และ “ปล่อยใจ” ให้เชื่อว่าสังคมใหม่ หลังสงครามจะมีระบบที่ตั้งอยู่บนหลักการแห่ง สันติภาพ และความยุติธรรมตามที่ประธานาธิบดี วูดโร วิลสัน ประกาศไว้^{๓๐} ของทวน ตัวละครที่มาร์แตง ดู การ์ด รักมากที่สุดตาม คำกล่าวของฌาคตัดสินใจฉีกฆ่าตัวตาย ในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๑๙๑๘ อันเป็นวันลงนามในสัญญาสงบศึก การฆ่าตัวตายของฮองทวนไม่ได้เกิดจากสำนึกต่อต้าน หรือความหมกหมอง แต่เป็นเพราะการยอมรับสภาพว่า ความตายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และต้องการที่จะระงับความเจ็บปวด ซึ่งทวิความรุนแรงขึ้นทุกขณะ คำพูดคำสุดท้ายของฮองทวน

และของนวนิยาย คือ “ฌอง-ปอล” ผู้ที่จะ สืบทอดความหวังของกระจกกลติโบลต์.....และของมนุษยชาติ

โรเซ มาร์แตง ดู การ์ด ได้พยายาม ตลอดชีวิตของการเป็นนักประพันธ์ ตั้งแต่ นวนิยายเรื่องแรกจนถึงเรื่องสุดท้าย แสวงหา “จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของชีวิต” ด้วยความ สำนึกที่เป็นกลาง ยุติธรรม และด้วยความเข้าใจในข้อจำกัดของมนุษยชาติ สาส์นสุดท้ายที่ มาร์แตง ดู การ์ด ฝากไว้ใน กระจกกลติโบลต์ คือ “บทเรียนอันขมขื่นในอดีตอันเป็นสาเหตุให้ มนุษยชาติจำนวนเก้านับคนเสียชีวิต และอีก สิบล้านคนต้องพิการ”^{๓๑} บทเรียนซึ่งทุกคน ในครั้งนั้นเชื่อว่าจะเป็น “โศกนาฏกรรม” ครั้ง สุดท้ายกำลังจะหวนกลับมา ในช่วงเวลาที่ฮิตเลอร์ ก้าวขึ้นสู่อำนาจและยุโรปกำลังถูกคุกคาม ด้วยภัยสงคราม ในขณะที่มนุษยชาติกำลังร้องขอสันติภาพ ราชบัณฑิตยสภาสวีเดนได้พิจารณา มอบรางวัลให้แก่กวีเขียนผู้ผลิตผลงาน “เพื่อ เหตุแห่งสันติภาพ” อันแท้จริง ☺

^{๓๐} ทุกคนจะเชื่อคำประกาศของประธานาธิบดีวูดโร วิลสัน ตามท้องถนนในกรุงปารีส ผู้ชนพากันเปล่งเสียงร้อง “C’est la der des der” (ครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้ายของสุดท้าย)

^{๓๑} จากสุนทรพจน์ที่กรุงสตอกโฮล์ม เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๑๙๓๖ ของ มาร์แตง ดู การ์ด “Je souhaite sans vanité, mais de tout mon coeur rongé d’inquiétude—que mes livres sur *L’Eté 1914* soient lus, discutés, et qu’ils rappellent à tous (aux anciens qui l’ont oubliée, comme aux jeunes qui l’ignorent, ou la négligent) la pathétique leçon du passé.”

บรรณานุกรม

- Roger MARTIN DU GARD : *Oeuvres complètes*, préface par Albert Camus, T. 1 et 2 (Paris, Bibliothèque de la Pléiade, Gallimard, 1955).
- Jacques BRENNER : *Martin du Gard* (Paris, La Bibliothèque Idéale, Gallimard 1962)
- Clément BORGAL : *Roger Martin du Gard* (Paris, Editions Universitaires, 1958)
- René GARGUILO : *La Genèse des Thibault de Roger Martin du Gard* (Paris, Klincksieck, 1972)
- Réjean ROBIDOUX : *Roger Martin du Gard et la religion* (Paris, Aubier, 1964)
- Armand LANOUX : *Bonjour Monsieur Zola* (Paris, Hachette, 1962)
-

อภิธาน์นทาการ

จาก

บริษัท เอส พี เอส จำกัด

ผู้แทนจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ TECHNA เฟอร์นิเจอร์แห่งคุณภาพ

ภาษาและหนังสือ ๑๙ : ๒ (ต.ค. ๒๕๒๕-มี.ค. ๒๕๓๐)

ฉบับนวนิยายไทย

๒๐ บท

ทำไมสนุกก็จึงแต่งไม่จบ : วิเคราะห์จากมโนทัศน์ของนักวิชาการ

วินิตา คิอัยนค์

เมื่อสนุกก็แต่งจบ : วิเคราะห์จากมโนทัศน์ของนักเขียน

ว. วินิจัยกุล

นวนิยายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ม.ล. ปิ่น มาลากุล

การพัฒนาคน : มิติหนึ่งของนวนิยายไทย

จิตรลดา สุวัติกุล

นวนิยายแนวเหนือธรรมชาติของ “แก้วแก้ว”

ชูรัตน์ บุญสนิท

จุดเริ่มต้นของนักเขียนคนหนึ่ง

สีกดา บันเทิงเพชร

หรือชื่อว่า P.E.N. รายงานการประชุมเห็นสาถลครั้งที่ ๔๕ ทียมบุรีค เรอง “ประวัติศาสตร
ร่วมสมัยที่สะท้อนในวรรณกรรมร่วมสมัย”

ส่งชื่อและสงธนาลติ ป.ล. หน้าพระลาณ (ล.ท.) ที่

นางพวงแก้ว ลกริตนกุล

ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร

มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม ๗๓๐๐๐

ฉบับละ ๒๐ บาท สมาริกบี่ละ ๒ ฉบับ (๔๐ บาท)

อภินันทนาการ

จาก

อักษรศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร

สาขาประวัติศาสตร์ รุ่น ๕